

Vasker skinnen To unge gutter samler sammen skinn fra et bad i prosessen med å fjerne hår og andre urenheter fra skinnen ved hjelp av ulike rengjøringsmidler. I det ulovlig garveriet ved Jajmai Industrier i Kanpur i India, er det hovedsaklig barn som blir satt til å arbeide med de små delene av skinnen, som for eksempel hodet eller ørene til dyret, som i sin tur vil bli til en liten veske, en lommebok, eller muligens et billig mobiltelefonui i skinn.

Alle foto: ALEX MASI

Ødelagt Den forurensede Ganges-elven fotografert fra elvebredden grensende til det store skinnfargingsområdet Jajmao. Etter å ha vært livgivende i tusenvis av år, står elvens økosystemer nå i fare for å bli ødelagt. På folkemunne sier man at Ganges dør her i Kanpur, mens mange indere fremdeles tror guden Ganga Mata Ji (mor) har tilhold her.

Skitten og skinnhellig.

Indias blomstrende skinnindustri avler barnearbeid og miljøkatastrofer.

Jajmau, India. To barn arbeider hardt til stanken av råttent kjøtt og bråket fra gamle, utslitte maskiner som strekker og presser bøffel-skinnefeller. Illeluktende avløpsvann som renner ut fra den lille, falleferdige fabrikk, synker ned i grunnen rett utenfor bygningen.

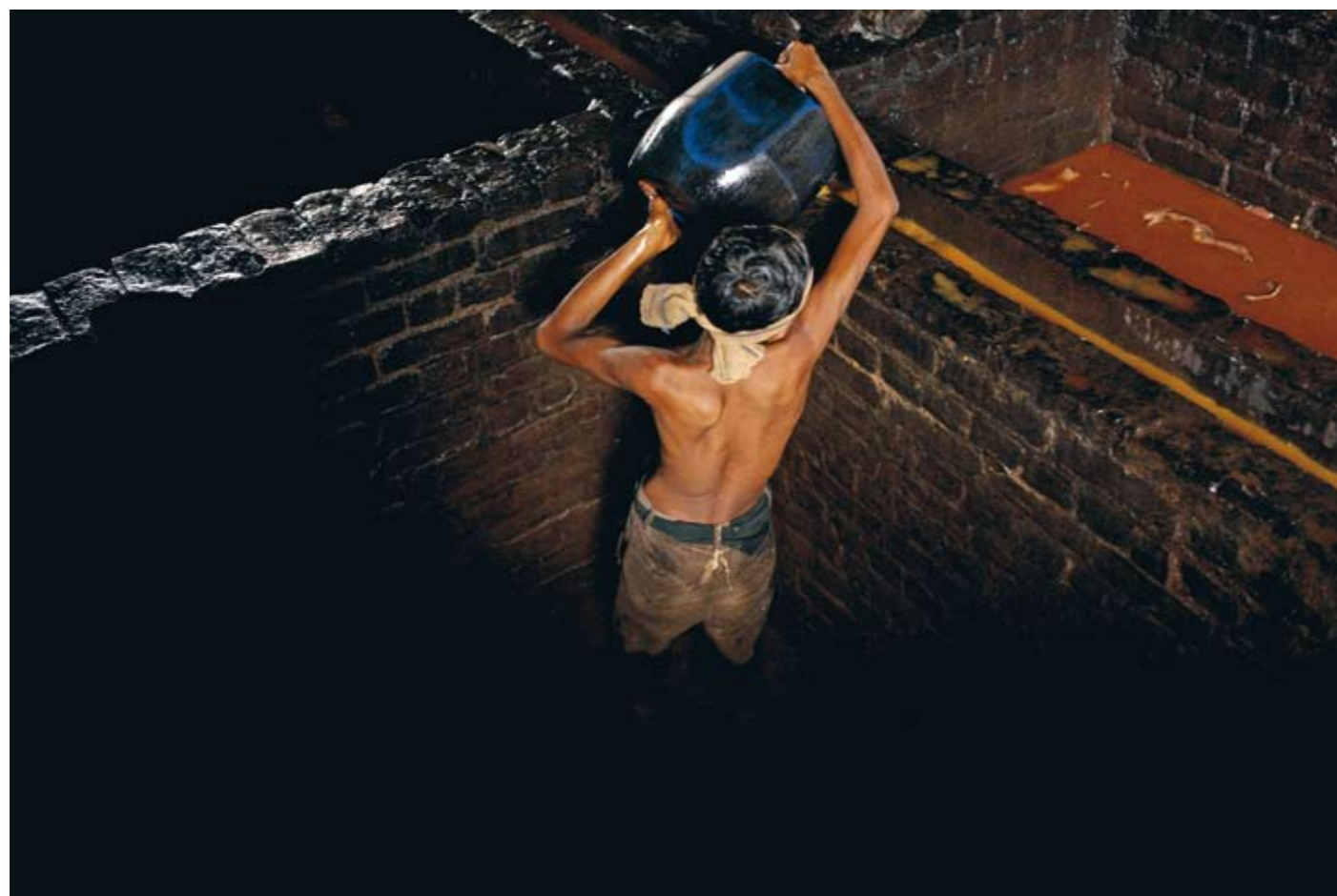
Innenfor er det mørkt – bare et par lyspærer for å belyse bassenget hvor guttene, med brunt vann opp til lårene, forsøker å føle seg frem med tærne til små skinnstykker som ligger på bunnen.

Giftige omgivelser

En ung gutt fjerner forurenset vann fra et basseng etter rensprosessen av skinnstykkene. Det ulovlige garveriet ligger i Jajmau, nord i India.

Alle foto:
ALEX MASI

Indias skinnindustri

» India er verdens tredje største produsent av skinn og lærvarer, etter Kina og Italia.

fakta

- » Sektoren sysselsetter 2,5 millioner mennesker.
- » 30 % av arbeidsstokken er kvinner.
- » Skinn er Indias 8. største eksportvare
- » India eksporterer årlig skinn og lærvarer/skinnprodukter for 3,6 milliarder dollar.
- » Små bedrifter utgjør en stor andel (60-65 %) av produksjonen.
- » Største importør er Tyskland (14 %), fulgt av Italia (12,8 %) og Storbritannia (11,5 %).
- » Indias andel av det globale markedet for skinn er 3 %.

Kilde: COUNCIL FOR LEATHER EXPORTS - INDIA

Skitten og skinnhellig.

IRENE PERONI
Frilansjournalist

Jajmau. De lever og arbeider i Jajmau, en klynge av over 400 garverier ved en buktning av elven Ganges, ca 10 km øst for Kanpur, i den nordindiske delstaten Uttar Pradesh. Denne labyrinten av trange, støvete smug, overstrødd med hauger av søppel og halvferdige huder, er et av de mest forurensede industriområder i India.

Vannet fra Ganges, hellig for hinduene, er så skittent og gjørmete at mange tror den hellige elven dør her. Likevel bader folk her, til tross for at hundrevis av avløpsrør spyr ut urensset kloakk og giftig avløpsvann.

Skinboom. Kanpur er et kjerneområde for Indias produksjon og eksport av skinn og lær, særlig sko og skodeler, saler og seletøy, tilbehør og møbelskinn. Indias skinnsektor har opplevd en boom de siste 20 årene, men lider nå under den globale finanskrisen.

Skoindustrien har vokst raskt de siste årene, og utgjør alene nesten 43 prosent av Indias skinneksport, selv om mestparten av skoproduksjonen - enkle sandaler - går til det indiske markedet. Kanpur alene eksporterer hvert år mer enn 13 millioner par sko - det meste til Europa.

FN har satt en minstealder for barnearbeid i utviklingsland til 14 år, men mange av de mindre garveriene ansetter enda yngre barn. Disse små, og i stor grad familieeide, håndverksbedriftene blir ofte engasjert av større selskap som underleverandører når etterspørselen er høy. Slik blir barnearbeid en del av produksjonskjeden for eksporterte skinnvarer - inkludert billige sko, som utgjør mesteparten av de indiske skinnproduktene som lander i butikkyllene i den vestlige verden.

Milliardindustri

Arbeidere i et av de største garveriene i industriområdet i Jajmau, lagrer deler av skinnen mens de renser det for urenheter, før de vasker og farger skinnen.

Lang vei En tung last med halvbehandlet skinn skal videre til neste del av produksjonskjeden. Skinnen passerer mange hender før det ender opp i selve produksjonsfasen. De mange leddene trenger billig arbeidskraft, som utsetter de lokale, underprivilegerte barna for utnytting.

For ca en euro per dag tramper halvnakne unge gutter på dyrehuder i bassenger fulle av vann blandet opp med ulike naturlige og kjemiske stoffer som skal rense skinnen for hår og andre urenheter.

Kjemikaliecocktail. Ikke bare de som arbeider i garveriene får helsen ødelagt av denne skitne industrien. Grunnvannet som lokalbefolkningen benytter til drikkevann, vasking og matlaging

inneholder farlig høye andeler av krom-6 - en helsefarlig variant av det ellers ufarlige stoffet krom - og andre giftige stoffer.

Orminfeksjoner er utbredt blant barn under fem år, og lokalbefolkningen melder om høy forekomst av spontanaborter.

«Det er en forferdelig cocktail av giftige kjemikalier. Kadmium påvirker nyrene, krom og arsenikk forårsaker kreft, bly angriper hjernen, og kvikksølv skader sentralnervesystemet,» sier Rakesh Jaiswal, grunnlegger av *Ecofriends*, en lokal ideell organisasjon som bekjemper forurensning i Ganges.

Alvorlige hudallergier og vannbårne sykdommer som dysenteri, diaré og hepatitt er utbredt, men på tross av dette har ingen epidemiologiske studier blitt gjennomført, ikke en gang en helseundersøkelse.

Myndighetene har bygget flere offentlige renseanlegg i området, mens det for større garverier er lovpålagt å ha eget gjenvinningsanlegg for krom. Likevel forblir det svært giftige avløpsvannet fra garveriene i stor grad urensset, til tross for strenge regler, hvorfor?

«Slik jeg fikk det forklart i intervjuer med 42 garverier var det ikke mangel på kontroller, men snarere korrupsjon som var årsak til at industrien ikke fulgte landets miljøreguleringer,» forteller Ane Schjolden, en norsk samfunnsgeograf som i 2000 tilbrakte tre måneder i India for å forske på forholdet mellom miljøreguleringer og konkurransedyktighet for den indiske garveribransjen.

«Noen bedrifter fortalte helt åpent at det var det samme om de lot renseanlegget sitt operere eller ikke: Når kontrollørene fra det statlige forureningsbyrået kom for å ta vannprøver var prisen den samme, uansett om renseanlegget var i drift eller ikke.»

Fingernem Arbeidende i et mellomstort fabrikklokale i Jajmau, syr en barnearbeider deler av hva som til slutt skal bli ulike skinnartikler. Gutten fortsetter å jobbe mens de fleste andre har gått til lunsj.

Foto: ALEX MASI

Skitten og skinnhellig.

Mislykkede opprensingstiltak. Inntil 1986 var Jajmau et fruktbart område, kjent for sin blomsterindustri. Åkrene ble vannet med en blanding av vann fra Gan-

ges og ubehandlet kloakk, som til tross for at elven allerede da var tungt forurenset, fungerte relativt bra.

Så lanserte den indiske regjeringen *Ganga Action Plan*, utviklet for å rense elven. Kloakk og avløp fra garveriene skulle behandles forsvarlig og deretter bli benyttet for irrigasjonsformål.

Men selv om det er brukt 10 milliarder rupier (ca 1,2 milliarder norske kroner) på denne planen de siste 20 år, er vannet mer forurenset enn noensinne. I følge Jaiswal i organisasjonen *Ecofriends* på grunn av dårlig planlegging, manglende samarbeid fra de mindre garveriene og at driften av endel renseanlegg ikke er kostnadseffektiv.

Miljøvernminister Jairam Ramesh har nylig erkjent at *Ganga Action Plan* var en fiasko, og at elven ikke på noen måte er renere enn for 20 år siden.

Overskygget av denne gigantiske miljøkatastrofen, blir problemet med barnearbeid i stor grad neglisjert. Men bryr den vestlige konsumenten seg?

- **Still spørsmål.** Den globale finanskrisen innebærer at svært mange i vestlige land er opptatt av å handle billige produkter. I tillegg er det svært vanskelig for konsumenten å vite om de nye skoene eller den nye skinnjakken har blitt produsert under forsvarlige arbeidsforhold.

Etiketten forteller stort sett ingenting.

«Det er veldig vanskelig å spore skinnen gjennom hele produksjonskjeden fra garveprosessen til det ender opp som sko i butikker i Europa, på grunn av de mange mellommenn,» sier Malin Eriksson fra *Rena Kläder*, den svenske avdelingen av *Clean Clothes Campaign*, som i 2009 har kjørt prosjektet *Hur skor vi oss?* med målsetning om å øke forbrukernes bevissthet.

«I arbeidet med vår rapport analyserte vi skobransjen i Sverige, og de fleste skomakere vi har vært i kontakt med vet ikke hvor skinnen kommer fra.»

Rena Kläder er overbevist om at forbrukerne ville tenkt seg om to ganger før de kjøper sko eller skinnplagg hvis de visste at barnearbeid og uakseptable arbeidsforhold var en del av produksjonsprosessen.

«Det vi ber forbrukerne om, er å stille spørsmål i butikker og kreve at fabrikkene respekterer menneskerettighetene i deres produksjon. De kan også prøve å finne miljøsertifiserte sko og engasjere seg i nettverk og organisasjoner som for eksempel *Rena Kläder* som arbeider med disse problemstillingene,» sier Eriksson.

«Barnearbeid er veldig nært knyttet opp til at foreldrene ikke kan tjene en anstendig lønn selv, og i kampen mot dette er det viktig å kreve at industrien betaler voksne arbeidere akseptable lønninger – som de kan leve av, slik at de ikke tvinges til å sende sine barn for å jobbe.»

fakta

Barnearbeid i India

» India har en femtedel av verdens barn, og verdens største barnebefolkning (under 18 år): 44 millioner.

» India er landet med flest barnearbeidere (5-14 år): 35 millioner ifølge UNICEF.

» 17 % av arbeidsstokken i India er under 15 år.

» I India er det ulovlig å ansette barn under 14 år, men disse utgjør likevel 3,6 % av den totale arbeidsstyrken 50,2 % av barnearbeiderne jobber syv dager i uken.

» 53 % av barna slutter på skolen før de har fullført obligatorisk skolegang.

» Ca 50 % av barna er underernært.

» Over to millioner barn dør årlig før de fyller 5 år.

Kilde: REDD BARN - INDIA